

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 388/2024-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Ivana Fiačana a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], Na Koziarke 10863/39, Bratislava, zastúpeného JUDr. Michal Krutek, s.r.o., Hlavná 11, Trnava, proti postupu Mestského súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. B5-2T/32/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. B5-2T/32/2019 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie **1 500 eur**, ktoré **j e** Mestský súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Mestský súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia **530,86 eur** a zaplatiť ich na účet jeho právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 29. novembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B5-2T/32/2019 (ďalej len „namietané konanie“). Navrhuje ústavnému súdu nálezom vysloviť porušenie svojich označených práv napadnutým postupom všeobecného súdu, prikázať mu konať vo veci sťažovateľa bez zbytočných prietáhov a priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie 3 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vystupuje v pozícii obžalovaného v trestnej veci vedenej pred mestským súdom v namietanom konaní, kde je stíhaný pre trestný čin usmrtenia, kde mu obvinenie bolo vznesené uznesením z 30. júla 2018, obžaloba bola podaná 22. mája 2019, v ktorom ešte Okresný súd Bratislava V ako právny predchodca mestského súdu vydal 23. mája 2019 trestný rozkaz napadnutý odporom sťažovateľa, po ktorého podaní okresný súd vykonal hlavné pojednávanie a vydal prvý odsudzujúci rozsudok z 26. novembra 2019.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ predkladá podrobný chronologický prehľad úkonov vykonaných v namietanom konaní, pričom poukazuje aj na to, že prvý rozsudok vydaný v jeho trestnej veci okresným súdom bol zrušený uznesením nadriadeného súdu zo 6. júla 2021. Dôvodí, že po vrátení jeho trestnej veci prvostupňovému súdu na ďalšie konanie zostal tento v roku 2022 až do novembra nečinný. Sťažovateľ podľa svojho vyjadrenia uplatnil ochranu svojich práv prostredníctvom niekoľkých po sebe nasledujúcich sťažností na prietahy v konaní adresovaných predsedovi súdu. Dôvodí, že v namietanom konaní dochádzalo k opakovanému odročeniu hlavného pojednávania a „čakaníu na pribratie znaleckého ústavu do konania“.

4. Sťažovateľ je toho názoru, že skutočnosti uvedené v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto rozhodnutia nepochybne nasvedčujú tomu, že v namietanom konaní dochádza k zbytočným prietahom, čo považuje za porušenie svojich označených práv.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

5. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 388/2024-17 z 3. septembra 2024 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu a v súvislosti s vecným prerokovaním ústavnej sťažnosti 27. septembra 2024 vyzval podpredsedu mestského súdu na vyjadrenie sa k vecnej stránke ústavnej sťažnosti a ďalším súvisiacim špecifikovaným okolnostiam.

6. Na výzvu ústavného súdu podpredseda mestského súdu reagoval podaním sp. zn. 1SprV/146/2024 z 10. októbra 2024, ktoré obsahovalo podrobný chronologický prehľad jednotlivých úkonov vykonaných v posudzovanej veci. Podpredseda mestského súdu konštatoval, že nejde o vec skutkovo a ani právne zložitú, pričom dôvodil, že podľa jeho mienky zo strany konajúceho súdu zbytočné prietahy spôsobené neboli. Uviedol, že vo veci sťažovateľa postupoval prvostupňový súd v zmysle pokynov, ktoré mu uložil Krajský súd v Bratislave zrušujúcim uznesením sp. zn. 1To/17/2020 zo 6. júla 2021, teda vykonal dokazovanie v rozsahu nevyhnutnom

k náležitému zisteniu skutkového stavu veci. Podpredseda mestského súdu ďalej uviedol, že sťažovateľ sám zmaril dokazovanie na hlavnom pojednávaní vykonanom 12. januára 2023, keď predložil rozsiahly listinný dôkazný materiál niekoľko hodín pred termínom hlavného pojednávania. Ako na dôležitú okolnosť poukázal na to, že sa vec sťažovateľa nachádzala z titulu podaného odvolania na krajskom súde, a to v období od 4. marca 2020 do 20. septembra 2022, a toto obdobie a možnú nečinnosť nemožno pričítať na vrub mestskému súdu. Dodal tiež, že po prvom odročení hlavného pojednávania 11. júla 2019 obhajca sťažovateľa avizoval, že sa nemôže zúčastniť termínu hlavného pojednávania v septembri 2019, ale najskôr až od 10. októbra 2019. Podľa jeho vyjadrenia prietahy zo strany sťažovateľa boli spôsobené aj opravou a doplnením uplatneného odvolania po vyhlásení prvého odsudzujúceho rozsudku. Zhrnul tak, že podľa jeho presvedčenia prvostupňový súd zbytočné prietahy vo veci sťažovateľa nespôsobil.

7. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde vec prerokoval a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, keďže na základe obsahu podaní a súvisiaceho spisového materiálu dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle ustálenej judikatúry (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04), ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

9. Vo vzťahu k predmetu namietaného konania, ktoré sa týka vyšetrovania jediného skutku kvalifikovaného ako trestný čin usmrtenia, ústavný súd po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu konštatuje, že ho nemožno kvalifikovať ako právne zložitý, keďže nejde o vyšetrovanie trestnej činnosti komplikovanejšieho charakteru, s ktorou by boli spojené náročnejšie interpretačné problémy pri aplikácii relevantnej právnej úpravy. Určitú skutkovú zložitosť však posudzovanej veci treba priznať, a to s ohľadom na potrebu znaleckého dokazovania, ktoré bolo vo veci vykonávané. V kontexte otázky predmetu konania ústavný súd súčasne poukazuje na to, že konania v trestných veciach, akým je aj vec sťažovateľa, štandardná rozhodovacia činnosť ústavného súdu reflektujúca na judikatúru ESLP zaraďuje medzi privilegované konania, ktoré by majú byť vedené s osobitnou rýchlosťou (napr. II. ÚS 287/2019, II. ÚS 93/2022).

10. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, či a akým spôsobom sa na prietahoch konania podieľala osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru). Ústavný súd po preskúmaní spisového materiálu týkajúceho sa namietaného konania zistil určité okolnosti, ktoré mali negatívny vplyv

na plynulosť postupu konania a ktoré sú zároveň pričítateľné na vrub sťažovateľovi, treba však zároveň povedať, že nešlo o výrazné narušenie plynulosti konania, ktoré by malo zásadný význam. V prvom rade išlo o nutnosť odročenia hlavného pojednávania na neskorší termín oproti súdom plánovanému termínu (namiesto termínu určeného v septembri 2019 bol určený termín v mesiaci október 2019), a to z dôvodu na strane obhajcu sťažovateľa. Potom išlo o moment narušenia plynulosti konania z dôvodu nedostatočnej súčinnosti zo strany sťažovateľa, ktorý listinný dôkazný materiál nepredložil s potrebným časovým predstihom, ale až na určenom termíne hlavného pojednávania, čo bolo dôvodom jeho odročenia.

11. Ústavný súd sa napokon zaoberal aj hodnotením postupu mestského súdu (a tiež postupu jeho právneho predchodcu) v namietanom konaní, kde po preskúmaní jeho priebehu dospel k čiastkovým záverom, že v postupe prvostupňového súdu síce neboli zistené obdobia neodôvodnenej nečinnosti, avšak je zjavné, že bol postup prvostupňového súdu poznačený niekoľkými momentmi predstavujúcimi neefektívnosť tohto postupu. Pokiaľ ide o naozaj rozsiahle časové obdobie konania, počas ktorého sa vec sťažovateľa nachádzala na krajskom súde z titulu podaného odvolania, treba prisvedčiť argumentácii mestského súdu prednesenej v jeho stanovisku, že za prípadné zbytočné prietahy v tomto období nemôže niesť zodpovednosť prvostupňový súd. Ústavný súd zároveň dodáva, že postup krajského súdu v predmetnom období neskúmal, keďže sťažovateľ druhostupňový súd ako porušovateľa označených práv do ústavnej sťažnosti nezahrnul.

12. Neefektívnym postupom, ktorý mal negatívny vplyv na plynulosť posudzovaného konania, bol postup okresného súdu pred vydaním prvého rozsudku z 26. novembra 2019, pretože tento rozsudok bol zrušený uznesením krajského súdu, a to s odkazom na § 321 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku, pre nedostatočnosť zistení, keď sa prvostupňový súd podľa krajského súdu nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie. Neefektívnosť postupu v konaní prvostupňového súdu, ktorá narušila plynulosť konania, potvrdzuje aj ďalšie uznesenie krajského súdu sp. zn. 1Tos/10/2024 z 21. februára 2024, ktorým došlo k zrušeniu uznesenia mestského súdu o pribratí znaleckého ústavu, kde krajský súd uzneseniu mestského súdu vytkol absenciu relevantných dôvodov na nariadenie znaleckého dokazovania formou pribratia znaleckého ústavu.

13. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že doterajšia dĺžka namietaného konania je s prihliadnutím na privilegovaný charakter konania v trestných veciach vyžadujúci si z hľadiska požiadavky plynulosti konania osobitnú starostlivosť neprimeraná. Konštatuje tak, že v dôsledku neefektívneho postupu mestského súdu a jeho právneho predchodcu okresného súdu došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 od. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

14. Pokiaľ ide o sťažovateľom formulovanú námietku porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy v namietanom konaní, ústavný súd konštatuje, že zistené zbytočné prietahy v postupe prvostupňového súdu pri prejednávaní trestnej veci sťažovateľa nemali fatálnu podobu, ktorá by umožnila konštatovať zásah do označeného základného práva sťažovateľa. V tejto časti preto ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

V.

Príkaz konať vo veci a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

15. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Keďže v čase rozhodovania ústavného súdu bola vec sťažovateľa meritórne ukončená vydaním právoplatného odsudzujúceho rozsudku krajského súdu sp. zn. 3To/101/2024 z 12. novembra 2024, nebol dôvod na formulovanie príkazu zaväzujúceho mestský súd konať vo veci sťažovateľa bez zbytočných prietáhov.

16. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde, ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 135 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

17. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie 3 000 eur, odôvodňujúc ho „opakovanými prietáhmi“. Pri rozhodovaní o tejto otázke ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. S prihliadnutím na zistenú neefektívnosť postupu konajúcich súdov, zohľadňujúc privilegovaný charakter posudzovaného konania, ale aj okolnosť, že aj samotný sťažovateľ, aj keď v nepatrnom rozsahu, na narušení plynulosti konania participoval, považoval za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie 800 eur (bod 2 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

18. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal priznať aj náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré vyčíslil sumou 530,86 eur. Ústavný súd v zmysle § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde rozhodol o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom, a priznal mu náhradu v sume 530,86 eur. Ústavným súdom priznaná suma náhrady trov konania pozostáva z odmeny za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a)

a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) pri tarifnej odmene za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2023 v sume 208,67 eur (§ 11 ods. 3 vyhlášky) a režijnom paušále ku každému z nich po 12,52 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky), zohľadňujúc skutočnosť, že je právny zástupca sťažovateľa platcom DPH (bod 3 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. februára 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu